

Az Ideiglenes Autonóm Terület

„...ezúttal viszont úgy jövök, mint a győzedelmes Dionüszosz, aki szabadsággá (holiday) változtatja az egész világot... Nem mintha túl sok időm lenne...”

NIETZSCHE (utolsó, Cosima Wagnerhoz írt „örült” leveléből)

KALÓZ UTÓPIÁK

A XVIII. századi kalózok és tengeri csavargók olyan „információ-hálózatot” alakítottak ki, ami átfogta az egész földet. Bár kezdetleges volt és elsősorban a kémletlen üzletet szolgálta, csodálatosan működött. Szigetek, megközelíthetetlen bűvőhelyek voltak a hálózat szétszórt pontjain, ahol vízzel és élelemmel látták el a hajókat és fényűzési vagy használati cikkekre cserélték a zsákmányokat. A szigetek némelyikén „szándékos közösségek” alakultak ki, olyan mini-társadalmak, amelyek saját választásukból törvényen kívül éltek, és elhatározták, hogy megvédik vidám életmódjukat, még ha rövid időre is.

Nemrégiben átnéztem egy rend másodlagos forrásból származó, kalózkodásról szóló anyagot annak reményében, hogy találok valamit bennük ezekről az enklávékról, de úgy tűnik egyetlen történész sem találta eléggé érdekesítőnek a témát. (William Burroughs említette, akár csak a kései angol anarchista, Larry Law – de rendszeres kutatásnak senki sem vetette alá.) Visszatértem hát az elsődleges forrásokhoz és felépítettem a saját elméletemet, amit részben az alábbiakban tárgyalok. „Kalóz Utópiáknak” neveztem el ezeket a településeket.

Bruce Sterling, a Cyberpunk tudományos-fantasztikus irodalom egyik vezéralakja, kiadott nemrégiben egy, a közeljövőben lejátszódó kalandregényt, ami arra a feltevésre épül, hogy a politikai rendszerek bukása a különböző életforma-kísérletek decentralizált elterjedéséhez vezet. Ilyen kísérletek a munkáskézben levő óriásvállalatok, az „adatkalózkodásra” épülő független enklávék, Zöld-Társadalmi-Demokratikus enklávék, Zérómunka enklávék, anarchisták által felszabadított területek stb. A Hálózat az az információgazdaság, ami fenntartja ezt a változatosságot; az enklávék (és a könyv címe) *Szigetek a Hálózaton*.

A középkori Asszaszinek létrehoztak egy „Államot”, ami megközelíthetetlen völgyek és kastélyok hálózatából állt. Ezeket gyakran több ezer mérföld választotta el egymástól, stratégiaileg bevehetetlenek voltak, titkos ügynökök biztosították az információ áramlását közöttük, háborúban álltak minden kormánnyal, és kizárólag a tudásnak szentelték idejüket. A modern technológia, a szatellit kémkedéssel a csúcson, romantikus álommá teszi ezt a fajta *autonómiát*. Nincsenek többé kalóz szigetek! Ugyanez a technológia, ha felszabadulna minden politikai ellenőrzés alól, lehetővé tenné az *autonóm területek* egész világát. Ez az elképzelés ma még merőben tudományos-fantasztikus – tiszta spekuláció.

Arra ítéltünk mi, akik ma élünk, hogy sohase tapasztaljuk meg az autonómiát, hogy egy pillanatra se tegyük a lábunkat olyan földre, amit csak a szabadság ural? Csak a múlt vagy a jövő iránti nosztalgia maradt számunkra? Meg kell várnunk, amíg az egész világ felszabadul a politikai kontroll alól ahhoz, hogy egyikünk is kijelenthesse, ismeri a szabadságot? A logika és az érzelem egyetért ennek a feltevésnek az elutasításában. Az értelem azt állítja, hogy nem lehet valami olyasmért harcolni, amit nem ismerünk; és a szív fellázad egy olyan kegyetlen világ ellen, ami egyedül a *mi* generációnktól vonta meg ezt az előjogot.

Azt állítani, hogy „addig nem leszek szabad, amíg minden egyes ember (minden érző lény) nem lesz az”, annyi mint beadni derekunkat egyfajta nirvána-kábultságnak, lemondani az emberségről és veszteseknek tekinteni magunkat.

Úgy gondolom, hogy azokból a múlt és jövőbeli történetekből kiindulva, amelyek a „hálózaton levő szigetekről” szólnak, olyan bizonyítékok birtokába juthatunk, amelyek azt sugallják, hogy ilyen „szabad enklávék” nemcsak lehetségesek, hanem a mi időnkben is léteznek. Kutatásaim és spekulációim az „Ideiglenes Autonóm Területek” (a továbbiakban IAT) fogalmában kristályosodtak ki. Annak ellenére, hogy az IAT segített szintetizálni a saját gondolataimat, nincs szándékomban többnek bemutatni, mint egy *esszének* („kísérletnek”), mint egy ajánlatnak, szinte egy költői látomásnak. Annak ellenére, hogy szövegemet néha a frázispufogató lelkesedés jellemzi, nincs szándékomban politikai dogmát konstruálni. Valójában szándékosan visszafogtam magam attól, hogy meghatározzam az IAT-t. Csupán körbejáróm, felderítő fényekkel pásztázom be a témát. Végül is az IAT szinte önmagát magyarázó. Ahogy a kifejezés forgalomba kerül, nem nehéz megérteni... működésében megérteni.

FORRADALOMRA VÁRVA

Hogy létezik az, hogy a „feje tetejére állított világ” valahogy mindig a *Helyes* pozícióba kerül? Miért követi mindig reakció a forradalmat, mintha pokolbeli évszakok lennének?

A történészek a *lázadás*, vagy a latin inszurrekció szóval a *sikertelen* forradalmat jelölik – olyan mozgalmakat amelyek nem a várható görbe, a konszenzus által elfogadott útvonal (forradalom, reakció, árulás, egy erősebb és még elnyomóbb Állam kialakulása, a kerék forgása, a történelem ismételt visszatérése legmagasabb formájához, ami egy örökös ökölcsapás az emberiség arcába) mentén alakulnak.

Mivel nem követi ezt a görbét, a *lázadás* egy olyan mozgás lehetőségét sugallja, amelyik kívül esik a hegeli spirális ama „haladásán”, ami valójában nem más mint egy ördögi kör. *Surgo* – felemelkedik, kiáramlik. *Insurgo* – emelkedj fel, emeld fel magad. Egy Münchhausen báró operáció. Búcsú a karmikus kör nyomorult paródiájától, a történelmi, forradalmi haszontalanságtól. A „forradalom” szlogenje a cseberből vederbe való kerülést jelöli, a rosszindulatú pseudo-gnosztikus sorsrontást,

egy rossz álmot, amelyben bárhogy küzdünk nem tudunk megszabadulni az ördögi Éontól, az Állam lidércnyomásától, attól, hogy egyik Állam követi a másikat, és hogy egy újabb ördögi angyal ural minden „mennyországot”.

Ha a történelem az aminek tartja magát, vagyis MAGA AZ „Idő”, akkor a lázadás egy olyan pillanat ami kívül esik az időn, megszegi a Történelem „törvényét”. Ha az állam az aminek tartja magát, azaz MAGA A Történelem, akkor az inszurrekció egy tiltott pillanat, a dialektika megbocsájthatatlan tagadása, egy sámán manővere egy lehetetlen szögben a világhoz képest, a tengely kilengése, ki ebből a porfészekből. A történelem azt állítja, hogy a forradalomnak van „permanenciája” vagy legalábbis tartama, míg a lázadás „ideiglenes”. Ilyen értelemben a lázadás olyan mint egy „csúcsélmény”, a „mindennapi” tudattal és gyakorlattal ellentétben. Akárcsak fesztivál, lázadás sem történhet minden nap, máskülönben nem lennének „nem-mindennapiak”. De az intenzitásnak ezek a pillanatai alakítják és adnak értelmet az egész életnek. A sámán visszatér – nem lehetsz örökké a padláson – de a dolgok megváltoztak, elmozdulások és integrációk történtek – bekövetkezett egy *különbség*.

Erre az lehetne az ellenvetés, hogy ez nem más mint a kétségbeesés ajánlása. Mi lett az anarchista álommal, az Állam nélküli állammal, a Kommunával, a *tartammal* rendelkező autonóm területtel, a szabad társadalommal, a szabad *kultúrával*? Fel kell adnunk a reményt valami egzisztencialista *acte gratuit*-ért? Nem az a cél, hogy megváltoztassuk a tudatot, hanem hogy megváltoztassuk a világot.

Helyénvaló kritikának tartom ezt, mindazonáltal van két ellenvetésem: először is, a *forradalom* sohasem vezetett ennek az álomnak a megvalósulásához. Az elképzelés a lázadás pillanatában kel életre, de amint „a Forradalom” győz és az Állam visszatér, az álom és az eszme *már* megcsalatott. Nem adtam fel a változásba vetett reményemet, sőt elvárásomat sem, de nem bízom a *Forradalom* szóban. Másodszor, még ha be is helyettesítjük a forradalmi hozzáállást a *spontán módon az anarchista kultúrához vezető lázadás* fogalmával, sajátos történelmi feltételeink nem kedvezőek egy olyan méretű vállalkozásra. Semmi más nem származhatna abból, ha fejjel mennénk neki a végső Államnak, a megatestületi információ Államnak, a Látvány és Szimuláció birodalmának, mint haszontalan mártírium. Összes fegyvere ránk van irányítva, miközben a saját szerény fegyvertárunk nem talál más célpontot, mint a hiszterézist, a rugalmatlan ürességet, egy Kísértetet, ami képes kioltani minden szikrát az információ ektoplazmájából, a kapituláció társadalmát, amit a Rendőr képe és a TV képernyőt magukba szívó szemek uralnak.

Röviden, mi nem az IAT-re, mint egyetlen megoldásra keresünk vevőket. Nem gondoljuk azt, hogy az IAT behelyettesíti az összes többi szerveződési formát, taktikát és célt. Azért ajánljuk, mert ugyanolyan felemelkedéssel jár együtt, mint a lázadás, anélkül, hogy feltétlenül erőszakhoz és mártíriumhoz vezetne. Az IAT olyan mint egy lázadás, ami nem kerül közvetlen kapcsolatba az Állammal, egy gerilla operáció, ami felszabadít egy területet (egy föld-, idő- vagy képzeletterületet) aztán szertefoszlik, azért, hogy valahol máshol alakuljon újra *mielőtt* még az

Állam megfojthatná. Mivel a Szimuláció érdeklő elsősorban az Államot és nem a tartalom, az IAT „elfoglalhatja” titokban ezeket a területeket és viszonylagos nyugalomban valósíthatja meg egy időre ünnepi céljait. Az is megtörtént, hogy kisebb IAT-k egy egész életre kitartottak, mert nem vették észre őket, mint a hegyilakó enklávékat, mert sohasem kerültek a Látvány nézőterébe, sohasem jelentek meg a valódi életen kívül, ami viszont láthatatlan a Szimuláció ügynökei számára.

Babilon összetéveszti az absztrakciót a realitással és pontosan az ebből származó hiba-lehetőségnek köszönhető az, hogy az IAT megvalósulhat. Lehet, hogy szükség van az IAT beindításához az erőszak és a védelem taktikájára, de abban áll az ereje, hogy láthatatlan – nem tudja felismerni az Állam, mert a Történelem nem nevezte meg. Abban a pillanatban, ahogy az IAT nevet kap (képviselve, közvetítve lesz), el kell tűnjön és el fog tűnni, üres hüvelyt hagyva maga után, azért hogy valahol máshol újra szárba szökjön, újra láthatatlanul, mert a Látvány vonatkozásában meghatározhatatlan. Ezért az IAT egy tökéletes taktika egy olyan korban, amikor az Állam mindenhol jelen van, de ugyanakkor repedésekkel és hiányokkal teli. És mivel az IAT a szabad kultúra „anarchista álmának” a mikrokozmosza, nem tudok jobb taktikát elképzelni ennek a célnak az elérésére, úgy hogy közben valamelyest megtapasztaljuk az előnyeit is, itt és most.

Összefoglalva, a realizmus megköveteli nem csak azt, hogy adjuk fel „a Forradalom” utáni *várakozásunkat*, de annak *akarását* is. „Lázadás” – igen, olyan gyakran amilyen gyakran lehet, még ha némi erőszakba is kerül. A Szimulált Állam *rángatózósa* „látványos” lesz, de legtöbb esetben a legradikálisabb taktika az lesz, ami visszautasítja a látványos erőszakot, ami *visszahúzódik* a szimuláció területéről, ami eltűnik.

Az IAT a gerilla ontológisták tábora: üss és fuss el. Tartsd mozgásban az egész törzset, még ha a neten levő adatokról is van szó. Az IAT képes kell legyen a védelemre, de az „ütésnek” és a „védelemnek” el kell kerülnie az Állam erőszakosságát, ami nem *értelmes* erőszak. Az ütést az ellenőrzés struktúrájára kell mérni, elsősorban eszmékre; a védelem a „láthatatlanság”, egy *harcművészet* és „sebezhetetlenség”, egy okkult művészet a harcművészetben belül. A „nomád háborús gépezet” úgy győz, hogy közben nem veszik észre, és továbbáll mielőtt bejelölnék a térképen. S ami a jövőt illeti – csak az autonóm *tervezhet* autonómiát, csak ő szervezheti meg, alkothatja meg. Egy Münchhausen báró operáció. Az első lépés kicsit olyan mint a szatori – annak a felismerése, hogy az IAT egy egyszerű felismeréssel kezdődik.

A MINDENNAPI ÉLET PSZICHOTOPOLÓGIÁJA

Az IAT fogalma elsősorban a Forradalom kritikájából és a Lázadás méltatásából született. Az előbbi kudarcnak minősíti az utóbbit, de a felszabadulás pszichológiája szempontjából sokkal érdekesebb lehetőség a *lázas* mint az összes „sikeres” burzsoá, kommunista, fasiszta stb. forradalom.

Másodsorban az IAT kialakulásához egy történelmi fejlemény járult hozzá, amit „a térkép lezárulásának” neveztem. 1899-ben eltűnt az utolsó kis földterület, amit valamilyen nemzetállam nem sajátított ki. Miénk a *terra incognita* nélküli, a határok nélküli első század. A világalom legmagasabbrendű rendezője a nemzetiség. A Déli-tenger egyetlen szikladarabkája, egyetlen megközelíthetetlen völgy, de még a Hold és a bolygók sem maradtak *nyíltak*. A „területi gengszterizmus” apoteózisát éljük. A Föld egyetlen négyzetmétere sem maradt rendőri felügyelet nélküli vagy adózatlan... elméletileg.

A „térkép” egy politikai absztrakció, egy hálózat, egy gigászi *con* [művi – *A ford.*], amit a „Szakértő” Állam kényszerít ránk a büntetés/jutalom féle kondicionálás eszközével, amit addig fog alkalmazni, amíg a legtöbb ember számára a térkép a területté *válik* – nincs többé „Teknőc Sziget” csak „az USA”. De mivel a térkép egy absztrakció, nem fedheti le az egész földet 1:1 pontossággal. A térkép csak viszonylagosan követheti az aktuális földrajz fraktális bonyolultságait. A rejtett redők egészen nagy területei maradnak észrevétlenek a merőpálca számára. A térkép nem élethű, nem *lehet az*.

Így hát a Forradalom lezárult, de a lázadás nyitott. Ezért átmenetileg az „erő hullámlökésekre” koncentrálunk és elkerüljük a „tartós megoldások” okozta bonyodalmakat.

A térkép lezárult, de az autonóm terület nyitott. Az Ellenőrzés kartográfiája számára láthatatlan fraktális dimenziókban húzódik meg jelképesen. Ennek megfelelően a pszichotopológia (vagy topográfia) egy olyan „tudomány”, ami az Állam által vezetett felmérésre, térképkészítésre és „pszichikai imperializmusra” nyújt alternatívát. Csak a pszichotopográfia képes 1:1 léptékű térképek megrajzolására, mert csak az emberi agy eléggé komplex ahhoz, hogy a valóság modellje legyen. De az 1:1 léptékű térkép nem „kontrollálhatja” a területét, mert virtuálisan identikus vele. Csak bizonyos terepviszonyok *szuggesztíójára, rámutatására* alkalmas. Olyan földrajzi, társadalmi, kulturális, képzeletbeli területeket keresünk, amelyek autonóm területekké válhatnak – és olyan időt keresünk, amikor ezek a terek, az állam vagy a térképkészítők figyelmetlenségének vagy bármi másnak köszönhetően, viszonylag nyitottak. A pszichotopológia a potenciális IAT-k *felkutatásának* művészete.

Mindazonáltal, a Forradalom és a térkép lezárulása csak negatív forrásai az IAT-nek, s mint ilyenek nem elégségesek az IAT-k manifesztálódásához. Sok mondanivalónk van még a pozitív jellegű inspirációkról, ugyanis a lázadás nem csupán reakció, hanem *célja* is van.

1. Először is, beszélhetünk az IAT természetes antropológiájáról. A nukleáris család a konszenzustársadalom alapegysége, de nem az IAT-é. („Családok! – hogy utálom őket! A szeretet fősvényei!” – Gide). Úgy tűnik, hogy a nukleáris család a vele együttjáró „ödipuszi nyomorral” a neolitikum találmánya, válasz a „mezőgazdasági forradalom” előírt ínségére és előírt hierarchiájára. A paleolitikus modell egyszersem mind ősbibb és radikálisabb: a *banda*. A tipikus vadászó/gyűjtögető nomád

vagy félig nomád banda körülbelül 50 emberből állt. Nagyobb törzsi társadalmakban a banda szerepét a klánok vagy beavatáson alapuló társulatok vagy titkos társaságok, vadászó vagy háborús egyletek, nemi közösségek, „gyermekek köztársaságai” töltötték be. Amíg a nukleáris családot az ínség termelte ki (és nyomorúság az eredménye), addig a banda a bőségen alapul és a bőkezűség az eredménye. A család *zárt*, úgy genetikai szempontból, mint a nőnek és a gyermeknek a hím általi birtoklása és a mezőgazdasági/ipari társadalom hierarchikus totalitása folytán. A banda *nyitott* – nem mindenki számára persze, hanem az affinitás csoportok, beavatottak számára. A banda nem egy tágabb hierarchia része, hanem egy horizontális minta szerint, kiterjesztett jellembeli hasonlóság, szerződés, szövetség, szellemi rokonság stb. mentén helyezkedik el. (Az amerikai indiánok mind a mai napig megőrizték valamelyest ezt a társulási formát.)

Számos, nagyrészt láthatatlan erő működik a mi poszt-Látvány Szimuláció Társadalmunkban a nukleáris család megszüntetése és a banda visszahozása érdekében. A Munka struktúrájában fellépő csődök megingatták az otthon mint egység és a család mint egység „stabilitását”. Egy ember „bandájába” manapság beletartoznak a barátok, volt férjek és feleségek, szeretők, kollégák, ismerősök, affinitás csoportok, sajátos érdeklődésű hálózatok stb. A nukleáris család egyre inkább csapdának, kulturális süllyesztőnek, titkos neurotikus robbanóanyagoknak bizonyul és erre a közvetlenül adódó alternatíva a tudatalatt újra felfedezett, sokkal archaikusabb és posztindusztriális banda.

2. Az IAT mint *fesztivál*. Stephen Pearl Andrews az anarchista társadalmak mintájaként a vendégséget hozta fel, ahol a hatalmi szerkezetek feloldódnak az ünnepi hangulatban. Idevág Fourier felfogása is az érzékszervekről, amelyek a társadalmivá válás alapjait képezik – az „érintés-nyom” és a „gasztrozófia”, valamint a szaglás és az ízlelés elhanyagolt implikációjáról szóló hálaéneke. A vigadalom és a szaturnália ősi fogalmai azon a megérzésen alapulnak, hogy bizonyos események a „profán idő” keretein kívül esnek, az Állam és a Történelem mércéjével mérhetetlenek. Ezek az ünnepek szó szerint a kalendáriumban levő üröket töltötték ki. Ezek *beágyazódott periódusok*. A középkorban az év csaknem egyharmada ünnepekből állt. Lehet, hogy a kalendárium újítása elleni felkelések nem annyira az „elveszett 11 nap” miatt történtek, mint inkább abból a felismerésből származtak, hogy a birodalmi tudomány arra törekszik, hogy kitöltse ezeket az üröket, ahol az emberek szabadsága felgyülemlett – *coup d'état* az év feltérképezése, maga az idő lefoglalása, az organikus kozmosz óramű-világgá alakítása ellen. A fesztivál halála.

A lázadások résztvevői kivétel nélkül megjegyzik a lázadások ünnepi jellegét, még a fegyveres harcok, kockázat, veszély esetén is. A lázadás egy olyan szaturnália, ami kiszabadult beágyazódott periódusából (vagy egy olyan, amit eltűnésre kényszerítettek) és ott és akkor üti fel a fejét, ahol és amikor jól esik. Bár időtől és helytől független, van érzéke az események érettségére, a *genius loci* iránt. A pszichotopológia tudománya bejelöli az „erők áramlatait”, az „erő-pontokat”, hogy okkultista metaforával éljünk, és ezek alapján az IAT térben és időben elhelyezhetővé

válik, vagy legalábbis segítenek meghatározni a helyszínhez és időponthoz való viszonyát.

A média meghív, hogy az árucikk és a látvány hamis egységével, a tiszta reprezentáció híres *nem-eseményével* együtt „ünnepeld életed nagy pillanatait”. Ezzel az ocsmánysággal szemben ott van egyrészt a visszautasítás lehetőség-skálája (ahogy azt a Szituacionisták, mint John Zerzan, Bob Black stb., lejegyezték), másrészt egy olyan *ünnepi kultúra* kialakulása, ami elillan a szabadidőmenedzserek figyelme elől. A „Harcolj bulizó jogaidért!” szlogen nem a radikális küzdelem paródiája, hanem annak egy új megjelenési formája, ami azon kornak felel meg, amelyik a TV-t és a telefont ajánlja mint a más emberekkel való „kapcsolatfelvétel”, a „jelenlét” módját.

Pearl Andrews-nak igaza volt: a vendégség „az új társadalom magja, ami a régi hüvelyében formálódik”. A hatvanas évekbeli „törzsi összejövetel”, az ökoszabotőrök titkos erdei helyeik, az új-pogányok idilli majálisai, anarchista konferenciák, vidám tündérek körei... a húszas évekbeli harlemi házibulik, night clubok, ünnepek, régivágású libertáriánusok piknikjei – mindezek már bizonyos szempontból „felszabadított területek” vagy legalábbis potenciális IAT-k. Attól függetlenül, hogy csak egy pár barát számára nyitott, mint a vendégség, vagy a résztvevők ezreinek, mint a rave, a buli mindig „nyitott”, mert nem „szabályozott”; meg lehet tervezni, de ha nem „történik”, akkor egy kudarc. A spontaneitás nagyon fontos összetevője.

A buli lényeges vonásai a szemtől szembeni találkozás és egy csoport embernek az együttműködése közös vágyaik megvalósítása érdekében, legyen az evés, ivás, jókedv, tánc, beszélgetés, az élet dolgai, vagy akár erotikus élvezet, közös műalkotás, vagy a boldogság megélése. Kropotkin megfogalmazásában egy alapvető biológiai szükséglet „egymás megsegítésére”. (Idevág Bataille „többlet gazdaság” és ajándékozó kultúra elmélete is.)

3. A pszichikai nomádság (vagy ahogy viccesen hívjuk „a gyökértelen kozmopolitanizmus”) létfontosságú az IAT kialakulása szempontjából. Ezt a jelenséget tárgyalta Deleuze és Guattari: *Nomadológia: A háborús gépezet* [*Nomadology: The War Machine*, Semiotext(e), New York, 1986 – *A szerk.*] című munkájában, továbbá Lyotard: *Áramlásművek* [*Driftworks*, Semiotext(e), New York, 1984 – *A szerk.*] című munkájában és a *Semiotext(e)* *Oázis* című kiadványának a munkatársai. A „pszichikai nomádság” kifejezés arra szolgál, hogy lazán egybefűzze az „urbánus nomádság”, „nomadológia”, „áramlásművek” stb. kifejezéseket, annak érdekében, hogy ezeket az IAT kialakulása függvényében tárgyalhassuk. Az „Isten halott” bizonyos értelemben decentralizálta a teljes „európai projektet”, megnyitotta a lehetőséget egy többszempontú, posztideologikus gondolkodásmód számára, amely „gyökértelenül” mozog filozófiák és törzsi mítoszok, természettudományok és Taoizmus között, és most először képes arra, hogy egy aranybogár szeméin keresztül lásson, amelynek minden síkjában egy teljesen más világ jelenik meg.

De ennek a látásmódnak az az ára, hogy egy olyan korban kellett megszületnie, amikor a sebesség és az „árucikk fetiszizmus” egy olyan zsarnoki, hamis egységet teremtett meg, amely elmosza a kultúrák, individuumok közti különbségeket, amikor „az egyik hely épp annyira jó, mint bármelyik másik”. Ebből a paradoxonból születtek a „cigányok”, a pszichikai utazók, akiket a vágy és a kíváncsiság hajt, a sekélyes lojalitású vándorok (akik tulajdonképpen az „európai projekthez” hűtlenek, mivel elvesztette báját és vitalitását), akiket nem köt le semmilyen hely vagy idő, akik a változatosságot és a kalandot keresik... Ez nem csak a besorolhatatlan művészekre és értelmiségiekre áll, hanem vándormunkásokra, menekültekre, „hontalanokra”, turistákra, a lakókocsi kultúrára is – azokra az emberekre, akik neten keresztül „utaznak”, de lehet hogy sohasem hagyják el otthonukat (vagy az olyanokra, mint Thoreau, aki „sokat utazott – Concordban”), és végül mindazokra, akik autókban, szabadság alatt, TV előtt, könyvek által, mozikban, telefonon keresztül, változó munkahelyeken élnek és változó életmódot folytatnak.

A pszichikai nomádság mint *taktika*, amit Deleuze és Guattari jelképesen „háborús gépezetnek” nevezett, passzív módból aktív, sőt talán „agresszív” módba emeli ezt a paradoxont. Olyan sokáig tartott Isten utolsó vajúdása és halálos hörgeése (deathbed rattles), például a Kapitalizmus, Fasizmus és Kommunizmus formájában, hogy hátravan még egy sor „alkotói pusztítás”, amit a régi Konszenzus, poszt-bakunynista és poszt-nietzsche-i kommandói és *apacsa*i (ami szó szerint „ellenségeket” jelent) kell elvégezzenek. Ezek a nomádok *razziáznak*, kalózkodnak, vírusokként viselkednek; szükségük van és ugyanakkor vágyakoznak az IAT-re, a sivatagi csillagos ég alatt felütött fekete sátrakra, a közties területekre, a titkos karaván utak mentén elrejtett, megerősített oázisokra, dzsungelek és ugarok „felszabadított” darabkáira, fekete piacokra, underground bazárookra.

Ezek a nomádok furcsa csillagok alapján állapítják meg útvonalait, amelyek lehetnek a cyberspace adat-fürtjei vagy talán hallucinációk. Teríts le egy földrajzi térképet, arra egy politikai térképet, arra a Netnek egy térképét, főleg az ellen-Netét, aminek a lényege a titkos információ-áramlás és logisztika – és végül terítsd rájuk az alkotói imagináció, esztétika, értékek 1:1 léptékű térképét. Aztán váratlan örvények és energia-áramlások, fény-koagulációk, rejtett alagutak és meglepetések keltik életre az ebből születő hálózatot.

„LELÉPTÜNK CROATANBA”

Nincs szándékunkban dogmákat állítani fel arról, hogyan *kellene* IAT-ket kialakítani. Megelégszünk annyival, hogy már alakultak ki, még fognak kialakulni és most is vannak kialakulóban. Sokkal hasznosabbnak tűnik, ha az IAT-k múltját vagy jelenét tanulmányozzuk és a jövőbeni alakulásukra próbálunk következtetni. Ha felelevenítünk néhány prototípust, némileg felmérhetjük őket saját bonyolultságukban és esetleg bepillantást nyerhetünk egy „archetípusba” is. Enciklopédikus

megközelítés helyett, egy „sörétes” technikát fogunk alkalmazni, megpróbálunk kialakítani egy mozaikképet róluk, amelyet önkényesen a XVI., XVII. századi újvilágbeli gyarmatokkal kezdünk.

Az „új” világ „megnyitása” a kezdetektől fogva egy *okkultista operációként* volt elképzelve. Úgy tűnik, hogy a mágus John Dee, I. Erzsébet királynő spirituális tanácsadója találta ki a „mágikus birodalom” fogalmát és egy egész generációt megfertőzött vele. Halkyut és Raleigh is a bűvkörébe kerültek. Raleigh az „Éjszaka Iskolájával” (éles eszű gondolkodók, arisztokraták és beavatottak titkos szövetsége) való kapcsolatait arra használta, hogy továbbvigye a felfedezést, a gyarmatosítást és a térképkészítést. A *vihar* az új ideológia propaganda-darabja volt, és a Roanoke Gyarmat volt az első kirakat kísérlete.

Alkimista szempontból az Újvilág az *ósananyagot* jelképezte, a „Természetes állapot”, a szűziességet és a korlátlan lehetőségeket („Virgin-ia”), a káoszt és a kezdetlegességet, amit egy beavatott „arannyá” tud változtatni, vagyis a spirituális tökéletességet és *egyszersmind* az anyagi bőséget jelképezte.

De ezt az alkimista víziót részben a kezdetleges, a formátlan forma iránti vágyakozás és elragadtatás is táplálta, aminek a fókuszába az „indián” jelképe került: a természetes „Ember”, akit nem rontott meg a „kormány”. Kalibán, a Vad Ember úgy ütötte fel a fejét az Okkult Birodalom gépezetében, mint egy vírus; az erdő/állat/ember a marginalizáltak, lenézettek, kiközösítettek mágikus erejét viseli magán a kezdetektől fogva. Egyfelől Kalibán csúnya, a természet pedig az „Üvöltő Természet”, másfelől Kalibán nemes és szabad, a természet pedig maga az Éden. Az európai tudat eme kettőssége megelőzi a romantikus/klasszikus dichotómiát: a reneszánszbeli Magas Mágiához kapcsolódik. Amerika (Eldorádó, a Fiatalság Kútja) felfedezésében kristályosodott ki és a gyarmatosítás aktuális mesterkedéseiben csapódott ki.

Azt tanították nekünk az általános iskolában, hogy az első roanoke-i gyarmatok kudarcba fulladtak, a gyarmatosítók eltűntek és csak egy rejtélyes üzenetet hagytak maguk után: „Leléptünk Croatanba”. A „szürke-szemű indiánokról” szóló későbbi híradásokat legendának tekintették. A tankönyv azt állította, hogy az történt valójában, hogy az indiánok lemészárolták a védtelen gyarmatosítókat. Mindazonáltal, „Croatan” nem valami Eldorádó volt, hanem egy szomszédos, barátságos indián törzs neve. Úgy tűnik, az történt, hogy a gyarmat visszahúzódtott a partvidékről a Nagy Zord Mocsárba, és beleolvadt az indián törzsbe. És a szürkeszemű indiánok valóban léteztek, és *léteznek*, és mind a mai napig Croatanoknak nevezik magukat.

Így hát, az Újvilág legelső gyarmatosai feladták Prosperóval (Deevel, Raleigh-vel, a Birodalommal) való szerződésüket és Kalibánnal együtt a Vad Embert választották. Lemorzsolódtak. „Indiánokká” váltak, „átmentek bennszülöttbe”, a káoszt választották a plutokraták és a londoni értelmiségiek kiszolgálásának nyomora helyett.

Croatan már beágyazódott a közösségi tudatba, amikor megszületett Amerika a valaha „Teknőc Szigetnek” nevezett helyen. A Természetes állapot (azaz állam-

nélküliség) még mindig előnyben volt a határokon túl. És mindig ott bujkált a gyarmatosítók tudatában a vadon alternatívája, az Egyház, a farmi munka, a műveltség és adózás, a civilizációs terhek feladásának a csábítása, a „Croatanba való lelépés” lehetősége. Továbbá, amikor először Cromwell, majd a Restauráció elérte az angol forradalmat, a protestáns radikálisok tömegesen menekültek, vagy szállították őket az Újvilágba (ami most már *börtönné, száműzetési hellyé* változott). Antinomisták, Családosok, szélhámós Kvékerek, Levellerek, Diggerek és Ranterek [anglikánegyház-ellenes fanatikus szekta tagjai – *A ford.*] kerültek a vadon okkult árnyékába és boldogan tették magukévá.

Anne Hutchinson és barátai csak a leghíresebbek (azaz a legfelsőbb osztályokból valók) az Antinomisták közül, lévén hogy szerencsétlenségükre belekeveredtek az Öböl Gyarmatosítás politikájába, de voltak sokkal radikálisabb szárnyai is a mozgalomnak. Valóban megtörténtek „A Vidám Hegység Májusfája” körüli incidensek, amikről Hawthorne beszél, és úgy tűnik, hogy a szélsőségesek a kereszténység feladása és a pogánysághoz való visszatérés mellett döntöttek. Hogyha sikerrel járt volna az indián szövetségeikkel való egyesülés, egy Antinomista-Kelta-Algonkin szinkretista vallás lett volna az eredmény, valamiféle XVII. századi észak-amerikai *Szanteria*.

A szektások jobban boldogultak a lazább és korruptabb karib-szigeteki közigazgatás fennhatósága alatt, ahol a rivális európai érdekek számos szigetet lakatlanul hagytak, vagy nem igényelték őket. Sok szélsőséges telepedett le Barbadoson és Jamaicán és úgy gondolom, hogy Leveller és Ranter hatásokra alakult ki a Tortuga-szigeteki Buccaneer utópia is. Esquemelinnek [holland író, aki először írt a Buccaneerekről, a XVII. században – *A ford.*] köszönhetően, mélyebb vizsgálatnak vethetünk alá itt egy sikeres újvilágbeli proto-IAT-t. Az imperializmus utálatos előnyei, mint rabszolgaság és szolgaság, rasszizmus és intolerancia, erőszakos toborzás és az ültetvényeken való élő-halál elől menekülve, a Buccaneerek átvették az indián szokásokat, keresztelkedtek a Karibokkal, önmagukkal egyenlőknek tekintették a feketéket és a spanyolokat, visszautasították a nemzetiségi különbségeket, demokratikusan választották meg kapitányaikat és visszatértek a „Természetes állapotba”. Miután „hadat üzentek az egész világnak”, „Cikkelyeknek” nevezett kölcsönös szerződéseket kötöttek egymással és nekivágtak a tengernek. Egyenlő részekre osztották a zsákmányokat, egyedül a kapitány kapott 1 ¼ vagy 1 ½ részt belőle. A korbácsolás és a büntetés tiltott volt és szavazással vagy párbajjal oldották meg a nézeteltéréseket.

Helytelen egyszerű tengeri rablóknak vagy proto-kapitalistáknak tekinteni a kalózokat, ahogy bizonyos történészek teszik. Bizonyos szempontból „szociális banditák” voltak, annak ellenére, hogy közösségeiknek az alapját nem a hagyományos paraszti társadalmak képezték, hanem ezek szinte a semmiből, terra incognitán teremtett „utópiák”, a térkép üres felületeit kitöltő enklávék, ahol teljes szabadság uralkodik. A Buccaneer eszmény túlélte Tortuga elestét; a Kalózság „Aranykorában” (kb. 1660–1720) is virágzott és neki köszönhetőek többek közt a belize-i tele-

pülések, amiket Buccaneerek alapítottak. Aztán ahogy a helyszín áttevődött Madagaszkárra – egy olyan szigetre, amit egyetlen birodalom sem sajátított még ki magának és a bennszülött királyoknak (főnököknek) egy sokszínű csapata vezette, akik kalóz szövetségeket kerestek – a Kalóz Utópiák elérték a legmagasabbrendű megnyilvánulási formájukat.

Vannak történészek, akik azt állítják, hogy Defoe Misszió Kapitányról és Libertatia megalapításáról szóló beszámolója irodalmi tréfa volt, ami a radikális whig [angol radikális csoport aminek nagy szerepe volt az amerikai forradalomban – *A ford.*] elmélet propagandájául szolgált. De a beszámoló bekerült a Kalózok általános története (*The General History of the Pyrates, 1724–28*) című munkába, aminek viszont nagy részét pontosnak és történelmileg hitelesnek tekintik. Továbbá, a könyv megjelenésekor, amikor még számos madagaszkári matróz életben volt, senki sem cáfolta Misszió Kapitány történetét. Úgy tűnik, hogy *ők* hittek benne, mert számos olyan kalóz enklávét megtapasztaltak, amelyek hasonlítottak Libertatiára. Megismétlem: felszabadított rabszolgák, bennszülöttek és még olyan hagyományos ellenfelek is, mint a portugálok egyenlő felekként társulhattak ezekhez az enklávékhoz. (Egyik fő elfoglaltságuk a rabszolgahajók felszabadítása volt.) Együtt birtokolták a földet, rövid időre választották a képviselőket és megosztották a zsákmányaikat; sokkal radikálisabban vallották a szabadság doktrínáját, mint a *Józan Ész* [*Common Sense*, Thomas Paine, 1776 – *A ford.*].

Libertatia tartósságra vágyott és a Kapitány a védelmébe halt bele. De a legtöbb kalóz utópiát eleve ideiglenesnek szánták, és a kalózok igazi „köztársaságai” a hajóik voltak, amelyeket a Cikkelyeknek megfelelően kormányoztak. A tengerparti enklávéknak általában nem volt törvényük. A Bahamasbeli Nassau, egy kunyhóból és sátrakból álló tengerparti hely – ahol a bornak, a nőknek (és valószínűleg a fiúknak, Birge Szodómia és kalózkodás című beszámolója alapján), a muzsikának (imádták a kalózok a zenét és hajóútjaikra bandákat béreltek) és szálnalmas kihágásoknak éltek – egyik pillanatról a másikra tűnt el, amikor a brit flotta megjelent az öbölben. Feketeszakáll és Viharverte „Foltos Jack” és kalóz nőkből álló legénységük vadabb partokra húzódott és a keményebb sorsot választotta, míg mások elfogadták engedékenyen a Bocsánatot és reformálódtak. De a Buccaneer hagyomány fennmaradt. Madagaszkáron a kalózok kevert származású gyermekei saját királyságokat teremtettek, míg a Karib szigeteken a hegyekbe és határvidékekre húzódva maradtak fenn a szökött rabszolgák és a fekete/fehér/vörös keverék csoportok, akiket „Maróniknak” neveztek. Amikor Zora Neale Hurston Jamaicába látogatott az 1920-as években, a Maróni közösség bizonyos fokú autonómiával rendelkezett és valamelyest megőrizték régi szokásaikat (lásd *Tell My Horse* /Mondd meg a lovamnak/). Ma a Maróni vezetéknev azt jelenti, hogy a viselője az afrikai „pogányságot” gyakorolja.

A lemorzsolódott, „hármasszerű, izolált közösségek” Észak Amerikában is megjelentek a XVIII. században. (Az Eugenetikai Mozgalom találta ki ezt az objektívnek tűnő elnevezést. Ők írták az első tudományos tanulmányokat ezekről a közössé-

gekről. Sajnos ez a „tudomány” csak mentség volt a „korcs-szülöttek” és szegények utálatára és a „probléma megoldása” általában az erőszakos sterilizáció volt). Szökött rabszolgák és szolgák, „bűnözők” (azaz a nagyon szegények), „prostituáltak” (azaz fehér nők, akik nem-fehérekhez mentek feleségül) és bennszülöttek képezték a közösségek magvát minden esetben. Bizonyos esetekben, mint a Cherokee és Seminole indiánok esetében, a bennszülött törzsi struktúra magába olvasztotta az újonnan érkezetteket; más esetekben új törzsek alakultak ki. Ilyenek a Nagy Zord Mocsár Marónijai, akik túléltek a XVIII. és a XIX. századot is, befogadták a szökött rabszolgákat, a Földalatti Vasút állomásaként szolgáltak, és rabszolga-lázadások vallási és ideológiai központjai voltak. Vallásuk a vudu volt, ami afrikai, bennszülött és keresztény elemek keveréke, és H. Leaming-Bey történész szerint a vallási vezetőket és a Nagy Zord Marónik vezéreit „Hét Ujjnyi Magas Ragyogás”-nak hívták.

Az Észak New Jersey-i Ramapough-k (akiket helytelenül úgy ismertek, mint a „Jackson Fehérek”) genealógiája szintén romantikus és archetipikus jellegű: a hollandoktól megszökött rabszolgák, különböző Delaware és Algonquin klánok, a szokásos „prostituáltak”, a „Hessianok” (brit zsoldosok, lemorzsolódott lojalisták és mások gyűjtőfogalma), és szociális banditák, mint pl. Claudius Smith, helyi bandái. A csoportok egy része, mint pl. Delaware Mórjai és a Ben Ishmael-ek, akik a XVIII. század közepén Kentuckyból Ohióba vándoroltak, afrikai-izlám eredetet vall magáénak. Az Ishmaelek poligámiában éltek, nem ittak alkoholt, vándoréneklésből éltek meg, összeházasodtak az indiánokkal és felvették szokásaikat, és annyira a nomádság hívei voltak, hogy kerek házakat építettek. Éves vándorlásuk olyan határvárosokat érintett, mint Mecca és Medina. A XIX. században anarchista eszméket tettek magukévá és az Eugenetikuskok egy különösen kegyetlen pogromnak, a „kiirtás-általi-megmentésnek” vetették alá őket. Az eugenetikai törvények egyik legkorábbi része rájuk vonatkozott. Csoportosan „eltűntek” az 1920-as években, de valószínű, hogy olyan korai „fekete izlám” szektákhoz csatlakoztak, mint a Mór Tudomány Temploma. Én magam is a „Kallikakról” (akik a közeli, New Jersey-i Pine Barrensben éltek) szóló legendákon nőttem fel (és persze Lovecrafton, aki egy fanatikus rasszista volt, de elbűvölték az izolált közösségek.) Aztán kiderült, hogy a legendák alapja eugenetikusan rágalmiból származó szájhagyomány volt. Az eugenetikuskok főhadiszállása Vinelandban volt, New Jerseyben. Ők vezették be a „fajkeveredés” és „agyalágyultság” elleni szokásos „reformokat” a Barrens vidékén (beleértve olyan, a „Kallikakról” készített fényképek közlését, amelyeket nyilvánvalóan és elnagyoltan meghamisítottak annak érdekében, hogy a fajkeveredés monstrumainak láttassák őket.)

Azok az „izolált közösségek”, amelyek megőrizték identitásukat egészen a XX. századig, következetesen visszautasítják úgy az uralkodó irányzatba, mint a szubkultúrákba való beolvasztásukat. Az utóbbi verzióba a modern szociológusok szeretnék besorolni őket. Az 1970-es évekből, amerikai bennszülöttek reneszánsza idején több csoport, köztük a Mórok és a Ramapough-k, *indián törzsként* való hiva-

talos elismerésüket kérték. Bennszülött aktivisták is segítették őket, de nem nyerték el a hivatalos státuszt. Elvégre győzelmük veszélyes precedens lett volna mindenféle lemorzsolódott személy számára, mint pl. a „fehér peyotisták”, hippik, fekete nacionalisták, árják, anarchisták és libertáriusok számára – egy „rezervátum”, amely mindenkit befogad! Az „Európai Projekt” nem ismerheti el a Vad Ember létezését, mert a zöld káosz még mindig túl veszélyes a rend birodalmi álma számára.

A Mórok és a Ramapaugh-k lényegében visszautasították származásuk „diakronikus” vagy történelmi magyarázatát, és helyette egy „szinkronikus” önazonosságot fogadtak el, ami az indián örökbefogadás „mítoszában” alapszik. Más szóval, „*indiánoknak*” nevezték magukat. Csak képzeljük el, milyen mértékű Croatanba való lelépés történne akkor, ha mindenki, aki „indián szeretne lenni”, megvalósíthatná ezt csupán azáltal, hogy indiánnak nevezné magát. Az az okkult árnyék még mindig kísérti megmaradt erdeinket (amelyek, egyébként számottevően meggyarapodtak a XVIII. és a XIX. században, amikor is a természet visszafoglalta az elhagyott farmok nagy területeit. Thoreau az „...indiánok... erdők...” visszatéréséről: az elnyomottak visszatéréséről álmodozott a halálos ágyán.)

Persze komoly indokaik voltak a Móroknak és a Ramapaugh-eknek arra, hogy indiánoknak nevezzék magukat, hiszen indián őseik is voltak, de ön-megnevezésük történelmi és „mitikus” megközelítése az IAT szempontjából is releváns. Az antropológusok *mannenbundennek* nevezik azt a jelenséget, amit törzsi társadalmakban figyeltek meg: a totemista törzsek a „Természettel” való egységüket az alakváltoztatáson, a totem-állattá (farkasember, jaguár sámán, párduc ember, macska-boszorkány stb.) *váláson* keresztül valósítják meg. Amint arra Taussig a *Sámánizmus, gyarmatosítás és a vad ember* című könyvében rámutatott, a gyarmattársadalmak kontextusában, az alakváltoztatás hatalma a bennszülött kultúrában gyökerezik. Így a társadalom legelnyomottabb rétege, okkult tudásának mítosza által (ami egyformán vonzotta és félelemmel töltötte el a gyarmatosítókat) paradox hatalom birtokába kerül. Természetesen a bennszülötteknek volt némi okkult tudásuk, de arra a birodalmi nézetre való válaszként fogadták el egyre tudatosabban ezt a szerepet, ami a bennszülött kultúrát bizonyos „spirituális vadonnak” tekintette. Miközben a szélekre szorítják őket, a *Szélek* mágikus aurával töltődnek fel. A fehérek előtti időkben, egyszerű törzsek voltak, de most a „Természet őrzőivé” váltak, a „természetes állapot” megtestesítőivé. Végül pedig magát a gyarmatosítót is elcsábította ez a „mítosz”. Valahányszor egy amerikai le akar morzsolódni, vagy vissza akar kerülni a természetbe, „indiánná változik”. A massachusettsi radikális demokraták (a radikális protestánsok szellemi utódai), a Teadélután szervezői, akik szó szerint hittek benne, hogy a kormányt el kell törölni (az egész Berkshire vidék kijelentette magáról, hogy „Természetes állapotban” van), Mohawknak álcázták magukat. Így a gyarmatosítók, akik marginalizáltak érezték magukat az anyafölddel szemben, átvették a marginalizált bennszülöttek szerepét, megpróbálták átvenni okkult tudásuk, mitikus fényük egy részét. Az „indiánválasz”

álma megtalálható az amerikai történelem, kultúra és tudat számos vonulatában, a Hegyi Embertől a Cserkészekig.

A „hárm-as-fajú” csoportok szexuális ábrázolása is ezt a hipotézist támasztja alá. A „bennszülöttek” természetesen mindig erkölcstelenek, de a nemzetiségi rene-gátok és lemorzsolódottak valóságos polimorf-perverzek. A Buccaneerek pede-raszták voltak, a Marónik és a Hegyi Emberek korcsszülöttek, a „Juke és Kallika-kek” paráznák voltak és incesztusban éltek (ami olyan mutációkhoz vezetett, mint a többujjúság), a gyermekek meztelenül rohángáltak és mindenki előtt masztur-báltak stb. A „természetes állapothoz” való visszatérés paradox módon minden „természetellenes” aktus gyakorlatát megengedte; vagy legalábbis így tűnik, ha hiszünk a puritánoknak és az eugenetikuskoknak. És mivel az elnyomó, moralizáló, rasszista társadalmak egyénei éppen ezekre a szabados aktusokra vágnak titok-ban, kifele, a marginalizáltakra projektálják ezeket és ezáltal meggyőzik saját magukat arról, hogy ők viszont civilizáltak és tiszták. Bizonyos marginalizált kö-zösségek valóban visszautasítják a konszenzus erkölcsiséget – a kalózok például! – és kétségkívül utat engednek a civilizáció bizonyos visszafojtott vágyainak. (*Te nem ezt tennéd?*) Az „elvadulás” mindig valamilyen erotikus aktus, a meztelenség aktusa.

Mielőtt továbblépnénk a „hárm-as-fajú izoláltak” témájától, fel szeretném idézni Nietzsche „fajkeveredés” iránti lelkesedését. Miután nagy benyomást tett rá a hib-rid kultúrák elevensége és szépsége, a fajkeresztvezést nemcsak a faji problémák megoldásának tekintette, hanem egy új, a nemzetiségi és nemzeti sovinizmus alól felszabadult emberiség alapelveinek is – a „pszichikai nomádság” előfutárának, talán. Nietzsche álma olyan távolinak tűnik most, mint amilyen távolinak neki tűnhetett. A sovinizmus, köszöni szépen, jól van. A kevert kultúrák továbbra is el vannak nyomva. De a Buccaneerek, Marónik, Ishmaelek és Mórok, Ramapaugh-k és „Kallikakek” autonóm területei, vagy történeteik ma is jelzőtáblái annak, amit Nietzsche úgy fogalmazott volna meg, hogy „a hatalomra, mint eltűnésre törő akarat.” Erre még vissza kell térnünk.

A ZENE MINT RENDEZŐ ELV

Ugyanakkor vizsgáljuk meg a klasszikus anarchizmus történetét az IAT fogal-mának függvényében.

A „térkép lezárulása” előtt, a tekintélyelv-ellenes energiák egy nagy része az „eszképista” kommunákban nyilvánult meg, mint például a Modern Időkben, a kü-lönböző Falanszterekben és másokban. Az érdekes az, hogy ezek egy részét nem úgy képzelték el, hogy „örökéletűek” lesznek, hanem hogy addig fognak tartani, ameddig a terv megvalósul. Ezek a kísérletek a szocialista/utópisztikus mértékek szerint kudarcot vallottak, és ezért keveset tudunk róluk.

Amikor a végeken túlra való menekülés lehetetlennek bizonyult, elkezdődött a forradalmi városi Kommünök kora Európában. A Párizsi, Lyoni és Marseilles-i Kommünök nem tartottak elég hosszú ideig ahhoz, hogy valamiféle permanenciát öltsenek magukra, és lehet, hogy nem is ez volt a céljuk. A mi szempontunkból a Kommünök szelleme az, ami érdekes. Az anarchisták ebben a periódusban tértek rá a forradalmi nomádság gyakorlatára, egyik lázadásból a másikba sodródva próbálták fenntartani a szellem azon intenzitását, amit a lázadás pillanatában éltek meg. A stirneri-nietzsche-i vonal anarchistáinak egy része számára ez a cselekvés maga a cél, egyik módja annak, hogy *folymatosan autonóm területen legyenek*, olyan köztes területeken, amelyek háborúk és forradalmak velejárói (lásd Pynchon „Zónáját” a *Gravity’s Rainbow* című könyvében). Azt vallották, hogy ha egy szocialista forradalom beteljesedik, ők lesznek az elsők, akik ellene fordulnak. Nem volt szándékukban megállni addig, amíg az univerzális anarchia be nem következik. Örömmel üdvözölték a szabad szovjeteket 1918-ban: ez megfelelt a szándékaiknak. De ahogy a bolsevikok elárulták a forradalmat az individualista anarchisták voltak az elsők, akik visszatértek a harcolás útjához. Persze minden anarchista elítélte Kronstadt után a „Szovjet Uniót” (terminusbeli ellentmondás) és új lázadások felértékelésére indultak.

Hosszú lejárátúra képzelték el Mahno Ukrajnáját és az anarchista Spanyolországot. Ez bizonyos fokig meg is valósult, az állandó háborúskodás megpróbáltatásai ellenére. Egyik sem tartott ugyan „hosszú ideig”, de a szervezésük sikeres volt és fennmaradtak volna, ha a kintről jövő agresszió nem gátolta volna meg azt. Ezért, a két világháború közötti periódusból az őrült Fiume-i Köztársaságra esett a választásom. Ez utóbbi sokkal kevésbé ismert és nem hosszú lejárátúra képzelték el. Gabriele D’Annunzio, dekadens költő, művész, zenész, esztéta, szoknyavadász, vakmerő, úttörő léghajós, fekete mágus, zseni és csirkefogó hősként került ki az I. Világháborúból és kisebb hadsereg volt a parancsnoksága alatt: az „Arditi”. Kalandokra vágyva eldöntötte, hogy megszerzi Fiumét Jugoszláviától és Olaszországnak ajándékozza. Miután megrendezett a szeretőjével egy szellemidézéses ceremóniát Velence temetőjében, elindult Fiume meghódítására és minden különösebb megerőltetés nélkül sikerrel járt. De Olaszország visszautasította nagylelkű ajánlatát, és a miniszterelnök bolondnak titulálta.

D’Annunzio eldöntötte hirtelen haragjában, hogy kikiáltja a függetlenséget, hadd lám mennyi ideig nézik ezt el neki. Ő és anarchista barátai írták meg az Alkotmányt és kijelentették, hogy *a zene az állam központi elve*. A Flotta (ami dezertőrökből és milánói anarchista, tengerészeti szakszervezeti tagokból állt) *Uscochinak* nevezte magát, azoknak a rég letűnt kalózoknak emlékére, akik a helyi partok menti kis szigeteken éltek és Velencei és Oszmán hajókra vadásztak. A modern Uscochi meglepő fordulatokra volt képes: néhány gazdag, olasz, kereskedőhajó megajándékozta hirtelen a Köztársaságot a jövő ígéretével: pénz a kofferben! Tömegesen érkeztek Fiuméba a művészek, bohémek, kalandorok, anarchisták (D’Annunzio Malatestával levelezett), szökevények és országnélküli menekültek, homo-

szexuálisok, katonai dendik (fekete egyenruhájuk volt a kalóz koponya-és-keresztbe-tett-lábszárcsont jellel, amit később az SS lemásolt tőlük) és mindenfajta hó-bortos újítók, beleértve a buddhistákat, teozófusokat és vedantákat. Megállás nélkül mulattak. D'Annunzio minden reggel verseket és manifesztumokat olvasott fel a balkonján, minden este koncert volt, majd tűzijátékok. Ebből állt a kormány tevékenysége. Amikor 18 hónap múlva elfogyott a bor és a pénz és az olasz flotta *végül* megjelent a partoknál és néhány töltnyt eresztett a helyhatósági palotába, senkinek sem maradt energiája védekezni.

D'Annunzio, mint sok más olasz anarchista, a fasizmus felé fordult később. Tulajdonképpen maga Mussolini (az ex-szindikalista) csábította erre az útra a költőt. Mire D'Annunzio felismerte, hogy hibázott, késő volt: túl öreg volt és beteg. Il Duce azért eltette láb alól, lelökte egy balkonnál, és „mártírt” faragott belőle. Ami Fiumét illeti, bár nem rendelkezett a szabad Ukrajna vagy Barcelona *komolyságával*, rávilágít témánk bizonyos aspektusaira. Bizonyos értelemben az utolsó kalóz utópia (az egyetlen modern példa rá), másfelől, talán az első modern IAT volt.

Ha összehasonlítjuk Fiumét az 1968-as párizsi lázadásokkal (és a korai hetvenes évek olasz városainak lázadásaival), akárcsak az amerikai ellenkulturális kommunákkal és azok anarcho-Új Bal vonásaival, a következő hasonlatosságokat találjuk: az esztétika fontossága (lásd a szituacionistákat), a „kalózgazdálkodás”, azaz a társadalmi többlet-termelésből való megélés, a különböző színű katonai egyenruhák népszerűsége, a *zene*, mint a forradalmi, társadalmi változás eszköze, az impermanenciát illető egyetértésük: állandó készenlét a továbbmenésre, alakváltoztatásra, más egyetemekre, hegytetőkre, lakónegyedekbe, gyárakba, elhagyatott farmokra való költözésre, vagy éppenséggel más valóságsíkba való átmenetre. Senki sem próbálkozott egy újabb forradalmi diktatúra bevezetésével, sem Fiumében, sem Párizsban vagy Millbrookban. A világ vagy megváltozik, vagy nem. Addig is, menj tovább és *élj intenzíven*.

Az 1919-es München-i Szovjetnek (vagy „Tanácsköztársaságnak”) vannak az IAT-vel közös vonásai, habár, mint a legtöbb forradalomnak, ennek is pontos és nem éppen „ideiglenes” céljai voltak. Gustav Landauer részvétele, mint Kultúrminiszter, Silvio Gesellé, mint Gazdasági Miniszter és más tekintélyelv-ellenes és szélsőséges libertárius szocialistáké, mint a költő/drámaíró Erich Mühsam és Ernst Toller valamint Ret Marut (a prózaíró B. Traven), egyértelműen anarchista színezetet adott a Szovjetnek. Landauer, aki éveket töltött elzárkózva Nietzsche, Proudhon, Kropotkin, Stirner, Eckhardt Mester, a radikális misztikusok és a romantikus *népifilozófusok* nagy szintézisének a kidolgozásán, a kezdetektől fogva tudta, hogy a Szovjet kudarcra van ítélve. Csak abban reménykedett, hogy elég hosszú ideig fog tartani ahhoz, hogy *megértsék*. Kurt Eisner, a Szovjet mártírhalált halt alapítója, szó szerint hitt benne, hogy a költők és a költészet kellene a forradalom alapját képezzék. Terveket dolgoztak ki arra nézve, hogy anarcho-szocialista gazdálkodáson és közösségen alapuló kísérleteket folytassanak Bajorország nagy részén. Landauer megtervezte a Szabad Iskola rendszert és a Népek Színházát. A Szov-

jet támogatása München legszegényebb munkásosztálybeli és bohém negyedeire terjedt ki és olyan csoportokra, mint a Wandervogel (neoromantikus ifjúsági mozgalom), zsidó radikálisokra (mint Buber), az expresszionistákra és más marginális helyzetűekre. A németországi, háború utáni forradalmakban való marxista és szpartakista részvételhez képest jelentéktelennek minősítették a történészek a Szovjetet és „kávéházi köztársaságnak” tartották. Miután a kommunisták keresztülhúzták számításait és az okkult/fasiszta Thule Szövetség által befolyásolt katonák gyilkolták meg Landauert, szentként kellene tisztelni őt. És mégis, manapság még az anarchisták is félreértik és elítélik őt, azért mert „eladta magát” egy „szocialista kormányának”. Pedig ha csak egy évig fennmaradt volna a Szovjet, elsírnánk magunkat a szépségétől. De még mielőtt ama Tavasz első virágai elhervadtak volna, szétaposták a *geistet* és a költészet szellemét, és mi elfelejtettük. Képzeld el, milyen lenne annak a városnak a levegőjét szívni, amelyiknek a Kultúrminisztere megjósolta, hogy rövid időn belül az iskolások Walt Whitmant fognak memorizálni. Óh, egy idógép...

A HATALOM, MINT ELTŰNÉS AKARÁSA

Foucault, Baudrillard és mások hosszasan tárgyalták az „eltűnés” különböző módozatait. Itt ki szeretném hangsúlyozni, hogy az IAT egyfajta *eltűnési taktika*. Az elméletírók a szociális eltűnése alatt a „szociális forradalom” és az „állam” lehetetlenségét értik – a hatalom feneketlen mélységét, a diskurzus hatalmának a végét. Az anarchista kérdés ebben az esetben így tevődik fel: minek küzdeni egy olyan hatalommal, amely elvesztette minden értelmét és tiszta Szimulációvá változott? Egy ilyen küzdelem csak veszélyes és csúnya erőszakosságot eredményezne, azoknak az agyalágyultaknak a részéről, akik a fegyvergyárak és börtönök minden kulcsát előrkölték. (Lehet, hogy ez a magasztos és kifinomult frankó-germán Elmélet nyers, amerikai félreértése, de ki mondta, hogy egy eszme használatához annak *megértése* is szükségeltetik?)

Az én olvasatomban, az eltűnés logikus és radikális választásnak tűnik a mi időnkben, és nem a radikális terv feladásának. A halál bűvöletében élő nihilista interpretációval szemben, szerintem az Elmélet olyan stratégiák keresésére alkalmas, amelyek a „mindennapi élet forradalmához” szükségesek, mivel ez az utolsó politikai vagy szociális forradalom kudarcával sem szűnik meg, mert csak a világ vége vethet véget a mindennapi életnek, akár csak a *jó dolgok* és a Csodálatos utáni vágyainknak is. És ahogy Nietzsche mondja, ha a világnak vége *lehetne*, akkor logikusan már vége lett volna és mivel nem lett vége, ezért nem lehet vége. És ahogy a szúfik mondják, attól függetlenül, hogy hány kortyot ittunk a Tiltott Borból, magunkkal visszük az örökkévalóságba ezt a tomboló szomjúságot.

Zerzan és Black egymástól függetlenül lejegyezték a „visszautasítás elemeit” (Zerzan kifejezése), amelyek bizonyos fokig jellemzik az eltűnés radikális kultúráját. Ezek részben tudatos, részben tudatalatti vonulatok, amelyek viszont sokkal

nagyobb hatással vannak az emberekre, mint a balos vagy anarchista *eszmék*. Ilyenek az intézmények *elleni* gesztusok és ilyen értelemben *negatívok* – de minden negatív gesztus szuggerál egy „pozitív” taktikát arra nézve, hogyan lehetne helyettesíteni valamivel, a pusztá visszautasítás mellett, a gyűlöletes intézményt.

Például, az iskoláztatás elleni negatív gesztus az „önkéntes írástudatlanság”. Mivel nem értek egyet a társadalmi javulást hozó műveltség liberális imádatával, nem osztozom abban a döbbenetben sem, ami ezt a jelenséget kíséri: szimpatizálok azokkal a gyerekekkel akik elutasítják a könyveket, a bennük levő szeméttel együtt. De vannak pozitív alternatívák, amelyek kihasználják ezt az eltűnés-energiát. Ilyen az otthon való oktatás, az inaskodás, azaz olyan iskolakerülés, ami az iskolából, mint börtönből való hiányzást jelenti. A hackelés is egy olyan formája az oktatásnak, ami bizonyos fokig „láthatatlan”.

A politika-ellenes, tömeges negatív gesztus megfelelője az, ha nem szavaznak az emberek. Az „apátia” (a fárasztó Látványosság elleni egészséges unalom) a nemzet több mint felét visszatartja a szavazó urnáktól; az anarchizmus sohasem volt ilyen sikeres! (A legutóbbi népszámlálás kudarcához sem volt köze az anarchizmusnak.) Az előbbi esethez hasonlóan itt is vannak pozitív párhuzamok: a „networkölés” (kapcsolatteremtés), ami a társadalom sok szintjén működik vagy a hierarchia-nélküli szervezet, ami az anarchista mozgalmakon kívül is népszerűvé vált, egyszerűen azért, mert *működik*. (Ilyenek az ACT UP /Cselekedj/ és az Earth First /Először a Föld/, valamint, ki gondolta volna, az Alcoholics Anonymous /Anonim Alkoholisták/).

A *Munka* visszautasítása megnyilvánulhat hiányzásban, munkahelyen való részegségben, szabotázsban vagy pusztá figyelmetlenségben, de újfajta ellenállásokban is, mint a magánszektor növekedésében, a „fekete” piacbán és *lavoro neróban* való részvételben, jóléti családokban és más bűnös tevékenységekben, mint marihuána termesztés stb. – amelyek a hagyományos, balos összeütközéses taktikához, mint pl. az általános sztrájkhoz viszonyítva többé kevésbé „láthatatlan” tevékenységek.

Az *Egyház* visszautasítása? Az ennek megfelelő negatív gesztus, valószínűleg... a tévzés. De a pozitív alternatívája a spiritualitás számos, nem-tekintélyelven alapuló formáját felöleli, az „egyházon kívüli” kereszténységtől az újpogánysáig. A „szabad vallások”, ahogy előszeretettel hívom őket – apró, magateremtette, félig komoly, félig szórakoztató kultuszok, amelyeket olyan áramlatok befolyásoltak, mint a Diszkordianizmus [káoszon és egyet nem értésen alapuló modern vallás – *A ford.*] és az anarcho-Taoizmus – mindenhol megtalálhatók a marginális Amerikában és egy „negyedik útként” szolgálnak a hivatalos egyházak, a televangélikus bigottok és a New Age sekélyessége és konzumerizmusa mellett. Valószínűleg az ortodoxia fő visszautasítási formája a „személyes erkölcsök” kialakítása nietzschei értelemben véve, azaz a „szabad szellemek” spiritualitása.

Az *Otthon* visszautasítása az „otthontalanság”, amit általában egyfajta elnyomásnak vagy *kényszerített* nomádságnak tekintenek. De a „hontalanság” lehet egy erény

is, egy kaland – legalábbis annak tűnik a modern hobók, a squatterek nemzetközi mozgalmá számára.

A *Család* visszautasítása a válás, vagy az „összeomlás” valamilyen más szimptomája. Ennek a pozitív alternatívái azon a felismerésen nyugszanak, hogy az élet sokkal boldogabb lehet a nukleáris család nélkül: egyedül való gyermeknevelés, csoportos esküvő, erotikus affinitás csoportok. Az „európai projekt” utóvédharcot folytat a család védelméért – a Kontroll alapja az ödipuszi nyomor. Vannak alternatívák, de az 1980-as és 90-es évekbeli Szex elleni Harc után rejtőzködniük kell.

Mi a *Művészet* visszautasítása? A „negatív gesztus” nem a „Művészeti Sztrájk” buta nihilizmusa, sem a híres festmények tönkretétele, hanem az a szinte általános elterjedt üveges szemű unalom, ami a szó hallatán megjelenik az emberek arcán. De mi lenne ennek a „pozitív gesztusa”? Elképzelhető-e egy olyan esztétika, amelyik *nem avatkozik be*, ami távolságot tart, vagy legalábbis megpróbál távolságot tartani a történelemmel és a piaccal szemben? Ami a reprezentáció helyett a jelenlétet választja? Hogyan érzékelhető a jelenlét, akár a reprezentáción keresztül is?

A „Káosz Lingvisztika” egy olyan jelenlét nyomdokában van, amely folyamatosan eltűnik a nyelv rendező elveiből és értelmezési-rendszereiből. Ez egy megfoghatatlan, mulékony *latif* („szubtilis”, szúfi alkimista terminus) jelenlét, egy Különös Vonzó (Strange Attractor), ami körül mémek alakulnak ki és kaotikus módon új és spontán rendeket alkotnak. Ez a káosz és a rend határvidékének, a széleknek, a „katasztrófa” területének az esztétikája, ahol a rendszer felbomlása egyenlővé tehető a felvilágosodással.

A művész eltűnése maga „a művészet megszüntetése és megvalósulása”, szituacionista terminológiával élve. De honnan tűnünk el? És fognak még hallani rólunk vagy látni minket? Croatanba megyünk, de mi a sorsunk? Az egész művészetünk egy rövid búcsúvétel a történelemtől – „Leléptünk Croatanba” – de az hol van és mit fogunk ott *csinálni*?

Először is: nem arról van szó, hogy a szó szoros értelmében eltűnünk a világ és a jövő számára: nincs visszaút a paleolitikus „eredeti szabadidő társadalomba”, nincs örökéletű utópia, nincs hegyvidéki rejtekhely, nincs sziget, valamint nincs poszt-forradalmi utópia, valószínűleg nincs forradalom egyáltalán, nincs VONU [egyfajta „vissza a természethez”-technika – *A ford.*], nincsenek Anarchista Úrálomások, és nem fogadjuk el az ironikus hiperkonformitás csendjébe való „baudrillard-i eltűnést”. Nincs kifogásom egyetlen Rimbaud ellen sem, aki otthagyja a művészetet valamilyen Abesszínia kedvéért. De arra nem lehet esztétikát alapozni, még az eltűnés esztétikáját sem, hogy egyszerűen *nem térünk vissza*. Azáltal, hogy kimondjuk, hogy mi nem vagyunk avantgárd és nincs avantgárd, megírtuk a magunk „Leléptünk Croatanba” mondatát – a kérdés az, hogyan képzeljük el a mindennapi életet Croatanban, főleg ha még azt sem jelenthetjük ki, hogy Croatan létezik időben (kőkorszaki vagy posztforradalmi) és térben (akár mint utópia, akár mint egy elfeledett közép-nyugati város, akár mint Abesszínia). Mikor és hol van a nem-közvetített kreativitás világa? Ha *létezh*et, akkor *létezik* – de lehet, hogy

csak úgy, mint egy párhuzamos valóság, amelyet még nem tanultunk meg érzékelni. Hol keressük a mi világunkban ennek a másik világnak, a járda repedéseiben növegyomnak a magvait? Mi a helyes irány? Mik a jelek? Hol van a holdra mutató ujj?

Azt hiszem, vagy legalábbis fel szeretném tenni, hogy az egyetlen megoldás a Művészet „megszüntetésére és megvalósulására” az IAT érvényesülése. Határozottan visszautasítom azt a feltevést miszerint az IAT maga „sem más” mint művészeti alkotás, habár lehet, hogy rendelkezik annak némi csapdájával. Azt suggerálom, hogy az IAT az egyetlen olyan hely és idő, ahol a kreatív játék pusztán élvezetként felfogott művészet megvalósulhat, amely művészet a maga során hozzájárul azokhoz az erőkhöz, amelyeknek köszönhetően az IAT létezik.

A művészet árucikké vált a művészet világában, de a *reprezentáció* és minden közvetítés visszautasításának a problémája ennél is mélyebben fekszik. Az IAT-n a művészet, mint árucikk egyszerűen lehetetlen. A művészet az élet feltétele itt. Viszont nehezebb kiiktatni a közvetítést, de a művészek és a művészet „használói” közötti szakadék kiiktatásával egy olyan helyzet áll be, ahol A. K. Coomaraswamy kifejezésével élve, „a művész nem egy különleges személy, hanem minden személy egy különleges művész”.

Összefoglalva: az eltűnés nem feltétlenül egy „katasztrófa”, kivéve matematikai értelemben, mint „hirtelen helyzetváltoztatás”. Az itt felsorolt *pozitív gesztusok* együtt járnak bizonyos fokú láthatatlansággal, a hagyományos forradalmi szembesítéssel ellentétben. Az „Új Bal” sohasem hitt igazán a saját maga létében addig, amíg meg nem látta saját magát az Esti Hírekben. Az Új Autonómia, ezzel ellentétben, vagy beszűrődik a médiába és belülről aknázza alá *azt*, vagy sohasem lesz „látott”. Az IAT nemcsak a Kontrollon túl létezik, hanem a meghatározáson is túl, a tekinteten és a megnevezésen, mint leigázáson is túl, az Állam megértésén túl, az Állam azon képességén túl, hogy *látni* tudja.

PATKÁNYLYUKAK AZ INFORMÁCIÓ BABILONJÁN

Az IAT, mint tudatos, radikális taktika kibontakozásának vannak bizonyos feltételei:

1. Pszichológiai felszabadulás. Ezt azt jelenti, hogy létre kell hoznunk azokat a pillanatokot és helyeket, amelyekben a szabadság nem csak lehetséges, hanem *valóságos*. Tudnunk kell, hogy milyen értelemben vagyunk valóban elnyomva és milyen értelemben nyomjuk el vagy csaljuk törbe magunkat egy olyan fantázia világban, amelyben *eszmék* igaznak le. A MUNKA, például egy sokkal valóságosabb forrása a nyomornak, mint a törvényhozási politika. Az elidegenedés sokkal veszélyesebb, mint a fogatlan, lejárt, haldokló ideológiák. Az „eszményekhez” való mentális kötődés, amiről kiderül, hogy nagyrészt saját neheztelésünk vagy rászédettségek-érzésünk projekciói, sohasem fogja előrevinni ezt a tervet. Az IAT nem

valamilyen sültgalamb-reptető Szociális Utópia, amelyért fel kell áldoznunk az életünket, hogy majd az unokáink egy kis szabad levegőt szívhassanak. Az IAT-nek saját, jelenlevő autonómiánk helyszínének kell lennie, de ez csak akkor valósulhat meg, ha magunkat már szabad lényeknek tekintjük.

2. Az *ellen-Net* ki kell terjeszkedjen. A jelen pillanatban inkább absztrakt mint valóságos. A zinek [fanzine – kisszámú, házi-jellegű kiadvány – *A ford.*] és a BBS [bulletin board system – hirdetőtábla rendszer – *A ford.*] között működik a kapcsolat, de ez inkább az IAT alapozásához szükséges, és nagyon kevés információ jelenik meg konkrét javakról és szolgáltatásokról, amelyek az autonóm életet szolgálnák. Nem a cybertérben élünk; erről álmodozni cybergnózisnak, a test hamis transzcendenciájának felel meg. Az IAT egy fizikai terület, és mi vagy ott vagyunk vagy nem. Minden érzékszervet be kell vonni. A web bizonyos értelemben olyan, mint egy új érzékszerv, de hozzá kell *adni* a többihez, és nem helyettesíteni őket, mint a misztikus transz valamilyen szörnyű paródiájában. Az IAT-komplexum megvalósulása lehetetlen lenne a web nélkül. De a web önmagában nem a cél, hanem egy fegyver.

3. A kontroll gépezete, az Állam, egyidejűleg szét kell málljon és kővé kell dermedjen, vagy legalábbis fel kell tennünk, hogy ez fog történni. Tovább kell haladjon a jelenlegi útvonalán, ahol a hisztérikus merevség egyre inkább az üresség, a hatalom feneketlen mélységének az álarcává válik. „Eltűnik”, mint hatalom és a mi hatalom akarásunk az eltűnés kell legyen.

Arról már beszéltünk, hogy az IAT-t lehet-e „pusztán” műalkotásnak tekinteni? Valószínűleg azt is tudni szeretnék, hogy az IAT több-e mint egy nyomorult patkánylyuk az Információ Babilonjában, vagy egy mind inkább összekapcsolt alagút-labirintus, ami viszont a kalóz parazitizmus gazdasági vakvágányába vezet? Erre az a válaszom, egyrészt, hogy én inkább lennék egy patkány, ami a falakban mászkál, mint egy patkány a ketreben; másrészt, az IAT felülemelkedik ezeken a kategóriákon.

Az a világ, amelyben az IAT-nek sikerült *gyökereket eresztieni* hasonlít „P. M.” *bolo'bolo* című fantasy-regényének a világához. Lehet, hogy az IAT egy „proto-bolo”. De amennyiben az IAT a *jelenben* létezik, sokkal többet jelent, mint a negativizmus világiassága vagy az ellenkulturális lemorzsolódás. Beszéltünk az IAT *ünnepi* jellegéről, ami nem kontrollált, hanem egy spontán ön-szerveződés eredménye, legyen az bármilyen rövid életű. Egy „Epifánia” – egy csúcsmélység társadalmi és egyéni szinten is.

A felszabadulás egy küzdelem eredménye – ez Nietzsche „ön-meghaladásának” az értelme. A jelen elmélet szempontjából Nietzsche *vándorlása* is különleges fontossággal bír. Ez az *áramlás* előfutára, a szituacionista *sodródás* és Lyotard *áramlásművének* az értelmében. Létrejöhethetne egy teljességgel új földrajz, egy zarándokút-térkép, amin a szent helyeket csúcsmélységekkel és IAT-vel helyettesítenénk: a pszichotopográfia új tudománya, amit „geoautonómiának” vagy „anarchomanciának” is nevezhetnénk.

Az IAT együtt jár bizonyos vadsággal, a megszelídítettől az elvadultba való növekedéssel, egy „visszatéréssel”, ami ugyanakkor egy előremutató lépés. Meg-

követeli a „káosz” jogáját, a tudat vagy egyszerűen az élet „magasabbrendű” szerveződését, ami „a káosz hullámvonulatain való szörfölés”, bonyolult dinamizmus által közelíthető meg. Az IAT állandóan növekvő élet-művészet, vad, de gyengéd, egy csábító, nem erőszaktevő, inkább csempész, mint véres kalóz, egy táncos, és nem az eszkatológia hívője.

Elismerem, voltam olyan mulatságon, ahol a beteljesített vágyak köztársasága honolt egy éjszakára. Azt is bevallom, hogy annak az éjszakának a politikája valószínűsőbb és erőteljesebb számomra, mint mondjuk az egész amerikai kormány politikája. De olyan „mulatságok” is voltak az említettek között, amelyek két-három évet tartottak. Olyan valami ez, amit érdemes elképzelni, amiért érdemes harcolni? Gondolkozzunk el a láthatatlanságon, a hálózati munkán, a pszichikai nomádságon – és ki tudja, talán valami váratlanra bukkanunk.

Tavaszi napéjegyenlőség, 1990

(Hakim Bey: Chaos: The Temporary Autonomous Zone. In: H. B.: T. A. Z. The Temporary Autonomous Zone, Ontological Anarchy, Poetic Terrorism. New York, Autonomedia, 1991², 97–108., 116–134. Ill.: <http://www.hermetic.com/bey/taz3.html#labelTAZ>)

Fordította: Nagy Imola

